

COL·LECCIÓ IMAS

Innovació i Metodologia en Afers Socials

Núm. 73. Maig 2026

ISSN: 2659-5273

Gent gran, envelliment

Noves eines de sensibilització sobre l'edatisme: el camí cap a les famílies i les escoles

Sílvia Díaz Moyá
Graduada en infermeria

Centre de dia 'Brot de Gíngol'
Ajuntament de Marratxí

El contingut de la REVISTA *ALIMARA* de l'IMAS està subjecte a una llicència de Reconeixement No Comercial_Sense Obra Derivada 4.0 Internacional de Creative Commons

Resum

El concepte d'envelliment és una construcció social i cultural a la qual s'atribueixen comportaments, estereotips, prejudicis i actituds majoritàriament negatives, amb un impacte que afecta tant les persones grans com la societat en conjunt. No obstant això, la categoria de «vellesa» entesa com una construcció sociohistòrica i cultural no constitueix una estructura fixa, sinó un procés dinàmic i susceptible de transformació.

En aquest context, l'article presenta el recurs educatiu «No pesen els anys, pesen les paraules» com una eina per treballar l'edatisme amb escolars i en experiències intergeneracionals, transferible també a altres àmbits comunitaris. El recurs es basa en una estructura innovadora que combina un conte d'elaboració pròpia amb una guia didàctica. Aquesta integració de narrativa i orientacions metodològiques afavoreix l'autonomia d'ús del material per part dels professionals i agents sense formació específica prèvia, fet que n'incrementa la transferibilitat entre diferents contextos.

A més, el format en suport escrit contribueix a la sostenibilitat temporal de la intervenció, ja que permet la relectura i reutilització del conte, i facilita, per tant, la continuïtat dels missatges i la seva consolidació. Les aplicacions del recurs en centres educatius i en experiències intergeneracionals han mostrat una bona acceptació i uns resultats globals favorables.

Finalment, es posa de manifest la necessitat urgent de crear i apropar recursos a les famílies per sensibilitzar i prevenir les desigualtats presents a la nostra societat. Són experiències replicables, de fàcil implementació i adaptables a diversos escenaris comunitaris.

Paraules clau

Edatisme, gent gran, envelliment, educació intergeneracional.

Com ens feim grans: construcció social de l'envelliment i edatisme

D'acord amb l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i des d'un punt de vista biològic, «l'envelliment és el resultat de l'acumulació d'una gran varietat de danys moleculars i cel·lulars al llarg del temps, fet que du a un descens gradual de les capacitats físiques i mentals, a un major risc de malaltia i, en darrera instància, a la mort. Més enllà dels canvis biològics, l'envelliment sol estar associat a altres transicions vitals, com la jubilació, el trasllat a habitatges més apropiats i la defunció d'amics i parelles» (World Health Organization, 2024).

L'Enciclopèdia Britànica el defineix com: «el canvi gradual i intrínsec en un organisme que condueix a un risc recent de vulnerabilitat, pèrdua de vigor, malaltia i mort. Té lloc en una cèl·lula, un òrgan o en la totalitat de l'organisme durant el període vital complet com a adult de qualsevol ésser viu».

L'Oxford English Dictionary defineix l'envelliment com «el conjunt de modificacions morfològiques i fisiològiques que apareixen a conseqüència de l'acció del temps sobre els éssers vius, que suposa una disminució de la capacitat d'adaptació en cadascun dels òrgans, aparells i sistemes, així com de la capacitat de resposta als agents lesius que incideixen en l'individu».

El Diccionari de la Reial Acadèmia de la Llengua Espanyola el defineix com «l'acció i efecte d'envellir»; és a dir, «fer vell algú o alguna cosa»; «fer-se vell o antic»; «durar o romandre per molt de temps» (Alvarado García, 2014).

No hem d'obviar, no obstant això, la construcció dels termes envelliment i vellesa com a productes històrics i socioculturals i, en general, com a construccions socials que revelen concepcions de vida, de cos i de societat, en termes de representacions d'una realitat (Parales, 2002). L'envelliment es construeix socialment i històricament i hi atribuïm comportaments, identitats, estereotips, funcions i significats.

L'OMS defineix l'edatisme com un estereotip, prejudici i discriminació envers les persones d'unes certes edats a causa de l'afectació o deterioració natural de la seva salut.

És abundant la literatura que posa de manifest l'existència d'estereotips i idees negatius respecte a la vellesa. En general, les persones de més de setanta anys són considerades més infelices, comparades amb els altres grups d'edat i, a més, són avaluades menys

favorablement que els adults més joves en diverses dimensions, com la competència, la independència i el benestar físic i psicològic.

Entre aquests prejudicis hi ha, per exemple, el que afirma que les persones perden poder i control sobre les seves vides amb l'edat, així com la percepció de les persones ancianes com a fràgils, febles i dependents.

No obstant això, l'estereotip que més repercussions té és el que assumeix la negativitat essencial dels canvis propis de l'envelliment, és a dir, la creença que l'envelliment és un procés essencialment negatiu, de deterioració, consistent en la pèrdua progressiva de les capacitats adquirides al llarg de la vida. Aquest estereotip sol ser assumit no tan sols per la societat en general, sinó també per les mateixes persones grans (Moya, 2023).

Aquesta concepció negativa de l'envelliment i de la gent gran crea un brou de cultiu idoni perquè es donin situacions d'abús i de maltractament a aquest col·lectiu, i també facilita que altres persones abusin sense un sentiment de culpa o remordiment.

La categoria «vellesa» com a construcció sociohistòrica i cultural no és una estructura estable, és un procés que pot ser movable. Al llarg de la vida és possible canviar la concepció de vellesa d'un subjecte, en tant que la persona pot canviar, així com la societat, els valors, les normes i la manera de jutjar els fets.

Importància de l'educació i sensibilització des d'edats primerenques

L'edatisme té conseqüències greus i diverses per a la salut i el benestar de les persones. Es relaciona amb pitjor salut física i mental, increment de la solitud i aïllament, deterioració de la qualitat de vida i mort prematura.

D'acord amb les Nacions Unides i el seu informe Global report on ageism, una de cada dues persones en el món té actituds edatistes (World Health Organization, 2021).

També ha estat assenyalat com la tercera manera de discriminació, després del racisme i el sexisme (Officer, 2020).

Combatre l'edatisme és una de les cinc prioritats per a la Dècada de l'envelliment saludable (2021-2030), de les Nacions Unides (World Health Organization, 2024). Per tant, la creació i posada en marxa d'estratègies per erradicar aquest tipus de discriminació ha de ser una prioritat com a societat.

L'educació és una estratègia fonamental per al canvi d'actituds i, per tant, per eliminar l'edatisme (Zorzo, 2023).

Segons Lorente (2020), formar en matèria d'envelliment des d'edats primerenques contribueix a fer que els menors vegin les persones grans com a individus actius dins la societat, però amb activitats diferents, com en qualsevol altre moment del cicle vital (Martínez, 2020).

Martínez (2020) va observar una reducció estadísticament significativa dels estereotips relacionats amb aspectes motivacionals i socials de l'envelliment després de fer una pràctica de contacte intergeneracional (Martínez, 2020).

Durant els anys 2023-2025 i des de la meua experiència professional, s'ha duit a terme un programa al municipi de Marratxí (Mallorca, Illes Balears) adreçat a infants de 5è i 6è de primària per formar i sensibilitzar sobre els prejudicis i estereotips lligats a les persones grans i sobre el maltractament.

L'avaluació posterior, mitjançant enquestes autoadministrades, va mostrar una elevada assimilació dels continguts: la majoria de l'alumnat va reconèixer la importància de les relacions socials en la vellesa (95,83 %) i l'impacte negatiu de la solitud sobre la salut (79,1 %). Igualment, la totalitat dels participants va rebutjar la idea que envellir sigui una experiència negativa (100 %) i va identificar l'edatisme com un factor que genera malestar i desvalorització en les persones grans (100 %), així com un element que pot influir en una visió social negativa de l'envelliment (91,6 %) i, fins i tot, relacionar-se amb situacions de violència (70,83 %) (Moya, 2023).

En conjunt, aquests resultats mostren l'eficàcia d'aquest tipus de programes per modificar percepcions i ampliar la comprensió del fenomen del maltractament i de l'edatisme en edats escolars.

Aquesta experiència reforça la pertinència d'impulsar intervencions preventives des de fases primerenques del cicle vital per consolidar valors, actituds i competències socioemocionals.

Edatisme: quin paper hi juguen l'escola i la família?

El paper de les escoles en la formació i sensibilització sobre temes d'interès social apareix en la literatura (UNESCO, 2015).

Rivera (2021) defineix l'educació com un dels grans motors de la vida i destaca que l'escola l'ha d'aprofitar com a mitjà per implicar-se en el compromís social a través de la transmissió de valors (Rivera García, 2021).

Castillo i Gamboa (2013) consideren que el procés de socialització que es dona en els primers anys escolars contribueix a formar la identitat social, específicament, el rol gènere, i que el paper de l'educació és fonamental per visibilitzar les desigualtats existents, moltes de les quals s'han considerat part de la societat (Castillo Sánchez, 2013).

Carrasco (2014) destaca com l'ensenyament de valors als infants en l'educació bàsica és una opció per reivindicar els ideals d'una societat millor (Lozano, 2014).

Diversos estudis i marcs conceptuals en recerca educativa subratllen la importància de vincular l'àmbit escolar amb les famílies com a part integral del procés d'aprenentatge i de transformació de representacions socials.

Des d'una perspectiva ecològica del desenvolupament, es reconeix que l'aprenentatge no es limita al context formal de l'aula, sinó que s'estén a l'entorn familiar i comunitari, on es construeixen i interioritzen actituds, valors i creences de manera quotidiana (Bronfenbrenner, 1979).

En aquest context, els recursos educatius que arriben a l'aula, la transcendeixen i accedeixen a les famílies poden actuar com a vehicles per facilitar aquestes dinàmiques de participació i diàleg. La literatura específica sobre implicació familiar mostra que activitats compartides entre pares i fills (per exemple lectura conjunta, discussions sobre continguts escolars) s'associen amb millores en les competències d'aprenentatge, l'autoestima i la percepció positiva de l'escola, així com amb una major implicació emocional de l'alumnat (Frontiers in Psychology, 2019; XQ Institute report). Aquestes interaccions familiars, quan estan recolzades per recursos pedagògics adequats, no només reforcen els aprenentatges acadèmics, sinó que també promouen reflexió crítica sobre representacions socials.

Presentació d'un recurs nou de sensibilització sobre l'edatisme: «No pesen els anys, pesen les paraules»

Origen i fonamentació del recurs

La creació del recurs «No pesen els anys, pesen les paraules» sorgeix, d'una banda, de l'experiència prèvia vinculada al desenvolupament de tallers intergeneracionals, que va permetre identificar la persistència d'estereotips associats a l'edat i, alhora, constatar el potencial transformador del contacte significatiu entre generacions. De l'altra, la proposta es fonamenta en l'anàlisi de la literatura científica presentada en la introducció d'aquest article, on s'evidencia la necessitat d'abordar l'edatisme des d'edats primerenques mitjançant intervencions educatives planificades i sostingudes en el temps.

Tal com s'hi argumenta, les actituds envers l'envelliment es configuren durant la infància i l'adolescència, fet que fa imprescindible dissenyar estratègies que arribin de manera efectiva als principals agents socialitzadors. En aquest sentit, esdevé fonamental implicar activament els centres educatius i les famílies, no només com a contexts de transmissió de valors, sinó com a actors clau en la construcció de representacions més ajustades, diverses i positives de la vellesa. En coherència amb aquest marc, el recurs es planteja com una eina orientada a facilitar aquesta connexió i a promoure una acció estructurada, replicable i transferible a altres contextos escolars, experiències intergeneracionals i dispositius comunitaris.

Prevenir i desconstruir els prejudicis negatius associats a l'envelliment, així com promoure el bon tracte i l'ús d'un llenguatge respectuós envers les persones grans.

Descripció del recurs i continguts

El recurs està format per un conte d'elaboració pròpia acompanyat d'una guia didàctica (veure Taula 1).

1. El conte¹ (annex 1): el recurs parteix d'una perspectiva crítica sobre l'ús social del llenguatge i el seu paper en la construcció de prejudicis vinculats a l'edat. El concepte central —que les paraules «pesen» més que els anys— situa el llenguatge com a agent educatiu clau en la transmissió d'estereotips edatistes i, alhora, com a eina de transformació social.

L'objectiu pedagògic principal és afavorir la presa de consciència sobre l'impacte emocional i simbòlic de les paraules, i promoure una mirada respectuosa, diversa i individualitzada de les persones grans. El conte presenta una estructura narrativa senzilla, però didàcticament funcional: a través del punt de vista d'un infant, s'explora el significat social atribuït a la paraula vell, associada habitualment a objectes deteriorats o sense valor.

Des d'una perspectiva pedagògica, el relat actua com a text mediador i facilita la identificació emocional, el pensament crític i el diàleg guiat. El conte no moralitza

¹ *Resum del conte*

El conte aborda la reflexió d'un nin sobre el significat i l'ús de la paraula *vell*. A partir d'experiències quotidianes, observa com les persones adultes fan servir aquest terme per a objectes que ja no serveixen, estan trencats o han perdut valor. L'impacte emocional apareix quan el seu padrí s'autodenomina *vell*, cosa que du el protagonista a qüestionar si ser gran és una cosa negativa.

El text promou el respecte i la valoració de les persones grans i convida a tenir cura amb el llenguatge per evitar prejudicis i fomentar una visió positiva sobre la vellesa.

explícitament, sinó que obre un espai que permet qüestionar els valors implícits en el llenguatge quotidià i la necessitat de revisar expressions socialment normalitzades però potencialment discriminatòries.

2. La guia didàctica: la guia didàctica associada aporta un disseny metodològic clar, seqüenciat i replicable, fet que converteix el conte en un recurs pedagògic complet i transferible a diferents contextos.

El dispositiu didàctic es basa en tres pilars fonamentals:

- Activació d'idees prèvies mitjançant preguntes obertes i dinàmiques lúdiques.
- Desconstrucció d'estereotips a través d'un joc simbòlic de classificació amb caixes i targetes.
- Reconstrucció de significats mitjançant el llenguatge respectuós i la reflexió guiada.

Taula 1. Fases del recurs de sensibilització (el conte)

Fase	Temps	Activitat
Inici	10 min	Pregunta detonant i posada en comú (sense judici).
Joc	15-20 min	Classificació amb caixes i targetes: com són? Com no són. Revisió guiada.
Pont al conte	5 min	Importància de les paraules (el poder de les paraules).
Lectura	10-15 min	Lectura en veu alta o compartida.
Tancament	5-10 min	Conclusions i compromís.

La dinàmica de classificació amb caixes i targetes destaca com a estratègia didàctica rellevant, ja que permet visualitzar i qüestionar creences implícites sense judicis immediats. Aquesta metodologia facilita l'aprenentatge significatiu i afavoreix la participació activa dels infants, de manera que es genera un clima segur per expressar opinions i revisar-les col·lectivament.

Valor educatiu i aplicabilitat del recurs

A través d'una narrativa pròxima a l'experiència infantil i d'una proposta didàctica participativa, el recurs convida a reflexionar críticament sobre el significat de les paraules, el seu impacte emocional i social, i la manera com aquestes poden contribuir a reforçar o qüestionar visions simplificadores i negatives de la vellesa.

Des del punt de vista professional, destaca com un recurs de baix cost material i alt impacte educatiu i comunitari, fàcilment implementable en una sessió lectiva i ampliable a projectes més extensos i no formals (campanyes de llenguatge respectuós, activitats intergeneracionals, àmbit familiar...).

La proposta reforça la dimensió performativa del llenguatge i trasllada l'aprenentatge a la vida quotidiana de l'alumnat, de manera que es consolida la transferència educativa més enllà de l'aula.

Resultats obtinguts en experiències dutes a terme

Després d'utilitzar el recurs «No pesen els anys, pesen les paraules» en diverses experiències educatives en el context escolar —tant intergeneracionals (amb participació de gent gran) com fetes únicament en centres educatius—, es varen recollir resultats mitjançant l'observació participativa de diferents dimensions (actituds envers les persones grans, interacció, estereotips, empatia, participació i clima del taller). En conjunt, es va registrar un compliment mitjà-alt dels indicadors i una participació elevada.

La dinàmica va afavorir especialment les aportacions espontànies i la implicació de l'alumnat, incloent-hi infants amb timidesa o dificultats de llenguatge, gràcies a un format de participació senzill i accessible. Durant la lectura del conte es va observar una atenció sostinguda i un clima tranquil i receptiu. En les sessions intergeneracionals, la interacció inicialment va ser moderada, però va augmentar progressivament, amb mostres d'empatia per part dels infants.

Tot i que al començament varen aparèixer idees estereotipades i algunes associacions negatives sobre l'envelliment, al llarg de l'activitat aquestes percepcions varen tendir a reformular-se cap a una mirada més positiva i realista. La valoració global va ser satisfactòria per part d'infants, gent gran i docents. Finalment, per afavorir la continuïtat del treball a l'aula, es va facilitar una còpia del conte als centres participants com a recurs per a l'ús educatiu a llarg termini.

Discussió

Edatisme i eines que perduren en el temps: un pas més enllà

Els programes intergeneracionals i els recursos educatius adreçats a famílies i centres comparteixen l'objectiu de sensibilitzar sobre l'envelliment i combatre els prejudicis i estereotips negatius. No obstant això, aquests recursos, com els contes i les guies

didàctiques, poden tenir un impacte i abast més ampli que els tallers presencials, especialment quan es consideren les limitacions logístiques i temporals que solen caracteritzar les activitats presencials (Kaplan, 2002; Newman i Hatton-Yeo, 2008).

Els tallers intergeneracionals presencials ofereixen una experiència rica i directa, amb interacció cara a cara que potencia l'empatia i el diàleg entre generacions. Tanmateix, la seva aplicació està condicionada per factors com la disponibilitat de participants, els espais adequats i els recursos humans necessaris per implementar-los, la qual cosa limita el nombre de persones que poden beneficiar-se'n (Checkoway, 2011).

En canvi, els recursos per a famílies i centres, incloent contes i guies didàctiques sobre els estereotips d'envelliment, permeten arribar a un públic molt més ampli i divers. Poden ser utilitzats de manera autònoma o integrada en diferents contextos educatius, ja que possibiliten l'accés en escoles, biblioteques, llars i centres comunitaris sense les restriccions logístiques d'un taller presencial (Moore i Rupel, 2016).

Malgrat el seu potencial, hi ha una manca notable de recursos educatius específics que abordin els prejudicis i estereotips envers l'envelliment, especialment en formats accessibles per a famílies i centres. La creació de materials com contes amb guies didàctiques representa, doncs, una contribució essencial per ampliar l'abast de la intervenció educativa, ja que permet complementar els tallers presencials i superar les limitacions logístiques que aquests presenten (Newman i Hatton-Yeo, 2008).

La literatura educativa destaca que la disponibilitat continuada de materials pedagògics permet una pràctica educativa més flexible, adaptativa i sostenible, ja que els docents poden reprendre els continguts, adaptar-los a les necessitats dels grups i utilitzar-los per generar seqüències d'aprenentatge més àmplies i profundes (IDRA, 2021).

Aquesta característica és especialment rellevant per a continguts que requereixen reflexió i construcció de significat, com és el cas dels prejudicis i estereotips sobre l'envelliment.

Edatisme: obrim camí cap a les escoles i famílies

El conte acompanyat d'una guia didàctica constitueix un recurs educatiu integral que pot ser utilitzat de manera autònoma tant per centres educatius com per famílies, sense requerir formació pedagògica especialitzada prèvia. El seu disseny s'emmarca en principis d'accessibilitat pedagògica, aprenentatge significatiu i suport a l'autonomia, elements clau per facilitar la implementació de materials educatius en contextos formals i no formals (Deci i Ryan, 2000; Knowles, Holton i Swanson, 2015). Aquest enfocament afavoreix que els

agents educatius puguin utilitzar el recurs amb flexibilitat i adaptar-lo a les seves necessitats i contextos específics.

En l'àmbit escolar, el recurs pot ser incorporat pel professorat com a material complementari dins el currículum, especialment en àrees vinculades a l'educació en valors, la competència social i cívica, l'educació emocional o la comprensió lectora. L'estructura seqüencial de la guia —amb orientacions clares i propostes de reflexió— facilita la seva integració autònoma a l'aula i s'alinea amb els principis de l'aprenentatge autodirigit i de la planificació docent flexible (Zimmerman, 2002). Així mateix, l'ús del relat com a eina pedagògica afavoreix la identificació emocional i cognitiva de l'alumnat, un factor clau per al desenvolupament del pensament crític i la revisió de creences estereotipades (Bruner, 1996; Egan, 1988).

Pel que fa a l'àmbit familiar, el recurs ha estat concebut perquè mares, pares i persones cuidadores el puguin utilitzar de manera autònoma a la llar com a eina de lectura compartida i de diàleg intergeneracional. La guia didàctica proporciona pautes accessibles que orienten els adults en la mediació educativa sense necessitat de coneixements específics, fet que coincideix amb la literatura sobre la implicació familiar en l'aprenentatge i el desenvolupament infantil (Epstein, 2011; Sénéchal i Young, 2008). Aquest tipus de materials estructurats contribueixen a crear entorns d'aprenentatge significatius a casa, ja que promouen la conversa reflexiva i la construcció conjunta de significats al voltant de temes socials rellevants.

Una de les limitacions que vaig trobar de l'experiència professional realitzada amb infants de 5è i 6è de primària sobre els prejudicis i estereotips lligats a la gent gran i sobre el maltractament, va ser no poder arribar a les famílies.

Els docents posseeixen una gran quantitat d'eines i materials didàctics coeducatius, disponibles en portals per al professorat; però els pares i mares no disposen d'aquest material (Mercader Lozano, 2016).

L'ús autònom del recurs també es veu reforçat per l'enfocament preventiu, ja que aborda l'edatisme des d'edats primerenques, una estratègia àmpliament recomanada per la recerca i per organismes internacionals (Organització Mundial de la Salut, 2021). En aquest sentit, el conte i la guia no només afavoreixen la sensibilització dels infants, sinó que també actuen com a instruments de transformació per a les persones adultes que acompanyen el procés educatiu, ja que faciliten la revisió de representacions socials sobre la vellesa i promouen una visió més diversa, realista i respectuosa de l'envelliment (Levy, 2009).

Conclusió

A tot el món, l'esperança de vida de les persones ha augmentat. Tenint en compte que l'edatisme és un problema per desgràcia molt arrelat en la nostra cultura, és responsabilitat de tots i totes treballar per erradicar-lo i compartir les experiències professionals que donin bons resultats.

Els recursos per a famílies i centres ofereixen un impacte més extens i sostenible, ja que permeten arribar a un públic més ampli i fomenten una reflexió profunda sobre els estereotips d'envelliment en diferents contextos. La combinació amb tallers intergeneracionals pot maximitzar els resultats educatius i socials del projecte.

En conjunt, aquest recurs es configura com una eina pedagògica versàtil i sostenible, capaç de ser implementada de manera autònoma per escoles i famílies, i de generar aprenentatges significatius orientats a la construcció d'una cultura educativa lliure d'estereotips i de discriminació per raó d'edat, tant en contextos educatius formals com en l'àmbit domèstic.

A partir de la nostra experiència, consideram necessari promoure la creació de recursos educatius d'aquestes característiques per abordar l'edatisme de manera efectiva i sostinguda.

Referències bibliogràfiques

Alvarado García, A. M. i Salazar Maya, Á. M. (2014). «Análisis del concepto de envejecimiento». *Gerokomos*, 25(2), 57-62.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

Bruner, J. (1996). *The culture of education*. Harvard University Press.

Castillo Sánchez, M. i Gamboa Araya, R. (2013). «La vinculación de la educación y género». *Actualidades investigativas en educación*, 13(1), 391-407.

Checkoway, B. (2011). «What is youth participation?» *Children and Youth Services Review*, 33(2), 340-345.

Deci, E. L. i Ryan, R. M. (2000). «The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior». *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. Recuperat de: <https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01>.

Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Westview Press, 2a edició.

«Fifty years of parental involvement and achievement research: A second-order meta-analysis». *Educational Research Review*. (2022) Recuperat de: <<https://doi.org/10.1016/j.edurev.2022.100448>>.

«Influence of family involvement and children's socioemotional development on learning outcomes». *Frontiers in Psychology* (2019). Recuperat de: <<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00335>>.

Intercultural Development Research Association (s/d). «Improving educational impact through community and family engagement». Recuperat de: <<https://www.idra.org/resource-center/improving-educational-impact-through-community-and-family-engagement/>>.

Kaplan, M. S. (2002). «The intergenerational program: Conceptual framework and program models». *Journal of Intergenerational Relationships*, 1(1), 23–37.

Levy, B. R. (2009). «Stereotype embodiment: A psychosocial approach to aging». *Current Directions in Psychological Science*, 18(6), 332–336. <<https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2009.01662.x>>.

Lozano, E. C. i Méndez, A. V. (2014). «Aprendiendo valores desaprendiendo violencia, un estudio con niñas y niños de escuelas de educación básica en el estado de Hidalgo». *Ra Ximhai: revista científica de sociedad, cultura y desarrollo sostenible*, 10(7), 55-70.

Martínez, R. L., Rodes, P. B. i Maciá, E. S. (2020). «Estrategias para combatir el edadismo: ¿formación específica sobre envejecimiento o contacto intergeneracional?» *Cuaderno de pedagogía universitaria*, 17(33), 6-16.

Mercader Lozano, Á. i Hernández Cordero, A. L. *Co(n)educa. Educar en igualdad para sensibilizar sobre la violencia de género*.

Moore, K. A. i Rupel, K. (2016). «Family engagement and educational resources: Best practices in curriculum design». *Educational Research Quarterly*, 40(3), 3–21.

Moya, S. D. i O'Ryan, C. R. (2023). «El maltractament a les persones majors: d'observadors a protagonistes. Conclusions d'una experiència educativa en un centre sociosanitari». *Alimara: revista de treball social*, (68), 41-56.

Newman, S. i Hatton-Yeo, A. (2008). «Intergenerational learning and the contributions of older people». *Ageing Horizons*, 8, 31–39.

Officer, A., Thiyagarajan, J. A., Schneiders, M. L., Nash, P. i De la Fuente-Núñez, V. (2020). «Ageism, healthy life expectancy and population ageing: how are they related?» *International journal of environmental research and public health*, 17(9), 3159.

Organització Mundial de la Salut. (2021). *Global report on ageism*.

Parales, C. J. i Ruiz, E. D. (2002). «La construcción social del envejecimiento y de la vejez: un análisis discursivo en prensa escrita». *Revista latinoamericana de psicología*, 1(1), 107-121.

Rivera García, A. (2021). Proyecto para la sensibilización temprana a la diversidad a través de los Kamishibais.

Semke, C. i Sheridan, S. (2012). Family-school partnerships and educational outcomes. EERA ECER. Recuperat de: <<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/20/contribution/33756>>.

«The Associations Between Parenting Self-Efficacy and Parents' Contributions to the Home-School Partnership: Meta-analysis». (2024). *Educational Psychology Review*. Recuperat de: <<https://doi.org/10.1007/s10648-024-09937-3>>.

Unesco.org, Equipo del Informe de Seguimiento de la Educación en el Mundo, I. de las N. U. P. la E. de las N. (2015). La violencia de género relacionada con la escuela impide el logro de la educación de calidad para todos. Recuperat de: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232107_spa>.

World Health Organization. «Global Report on Ageism», 18 març de 2021. Recuperat de: <who.int/publications/i/item/9789240016866>.

World Health Organization: WHO. (2024, 1 octubre). Envejecimiento y salud. Recuperat de: <<https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>>.

Zimmerman, B. J. (2002). «Becoming a self-regulated learner: An overview». *Theory Into Practice*, 41(2), 64–70. Recuperat de: <https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2>.

Zorzo, M. N. E. (2023). «Estrategias metodológicas para trabajar el edadismo desde la educación actual». *Revista INFAD de Psicología. International Journal of Developmental and Educational Psychology*, 1(2), 29-40.